

Mikkelin kaupunki
Suomenniemen aluejohtokunta
pj Antti Pakarinen

MUISTIO
7.5.2020

1(4)

Mikkelin kaupunki
Aluejohtokunnat
Virpi Siekkinen
Matti Laitsaari
Anna-Maija Laitinen
Kaupunginhallitus
Kaupunginjohtaja

ALUEDEMOKRATIA MIKKELISSÄ 2021->

Yleistä

Mikkelin kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 2.12.2019. §473 aluejohtokuntien osalta seuraavaa: "Petri Pekonen esitti Pekka Pöyryn kannattamana, että Mikkelä käynnistää uuden lähidemokratiamallin valmistelun. Valmistelu tehdään yhdessä nykyisten viiden aluejohtokunnan (Anttola, Haukivuori, Pitäjä, Ristiina, Suomenniemi) kanssa. Esitys uudesta mallista tulee olla valmis viimeistään 1.7.2020. Uudesta mallista ja sen rahoituksesta päätetään vuoden 2021 talousarviokäsittelyssä. Uudella mallilla tavoitellaan 1 htv henkilöstösäästöä. Uusi toimintamalli käynnistyy 1.1.2021. Vuonna 2020 aluejohtokuntien perusrahoitus säilyy ennallaan, mutta hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaista strategiarahaa leikataan 50 % (75.000 euroa). Puheenjohtaja totesi, että on tehty esittelijän esityksestä poikkeava, kannatettu esitys ja esitti asian ratkaistavaksi äänestyksellä siten, että ne jotka kannattavat esittelijän esitystä äänestävät jaa ja ne, jotka kannattavat Petri Pekosen esitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin ja suoritettussa äänestyksessä annettiin 1 jaa ääni (Jukka Pöyry) ja 10 ei ääntä (Jyrki Koivikko, Minna Pöntinen, Petri Pekonen, Armi Salo-Oksa, Mali Soininen, Kirsi Olkkonen, Pekka Pöyry, Jenni Tissari, Arto Seppälä, Jarno Strengell). Puheenjohtaja totesi, että Petri Pekosen esitys on tullut kaupunginhallituksen päätökseksi."

Valmistelun kulku

Mikkelin kaupungin nykyiset viisi aluejohtokuntaa kutsuttiin yhteisiin suunnitelupalaveriisiin 27.1.2020. ja 10.3.2020. Tämän lisäksi seuraavaa palaveria oli suunniteltu 26.3.2020. mutta tämä jouduttiin perumaan koronavirustilanteen takia. Toteutuneissa palaverissa esiteltiin muualla käytössä olleita malleja (Kumppanuuspyötä, alueraati ym.) ja ideoitiin Mikkelin jatkossa käytettävää mallia mm. pienryhmätyöskentelynä.

Palaverissa käytetystä puheenvuoroista ja tehdyistä muistiosta käy ilmi, että kaikki viisi aluejohtokuntaa pitävät tärkeänä nykyisen kaltaisen, kunnallislain §36 mukaisen alueellisen toimielimen säilyttämisen jatkossakin. Kehittämisen ja tehostamisen mahdollisuuksia on kuitenkin löydettävissä paljon.

Esitys aluedemokratian toteuttamiseksi Mikkelissä 2021 ->

Tämä esitys perustuu yllämainittujen yhteisten kehittämistilaisuuksien puheenvuoroihin ja ryhmätyöskentelyyn, nykyisten aluejohtokuntien puheenjohtajien välisiin keskusteluihin sekä niiden pohjalta heränneisiin ajatuksiin. Mallia on edelleen tarkennettu sähköpostin välityksellä aluejohtokuntien kesken sekä 4.5.2020. Matti Laitsaaren kanssa käydyssä keskustelussa saadun palautteen perusteella.

Nykyistä aluejohtokuntajärjestelmää ei tule romuttaa kokonaan, sillä aluejohtokunnat ovat toimineet ja kehittäneet toimintaansa jo vakiintuneeseen, alueellensa soveltuvaan ja toimivaan muotoon. Aluejohtokunnat ovat tulleet toimintansa kautta tutuiksi myös pitäjiensä asukkaille osallisuuden edistäjinä. Toki ongelmakohtiakin on, ja ne on tunnistettu seuraavassa kuvatun mallin suunnittelutyössä.

Alueellisesta toimielimestä käytetään seuraavassa esityksessä edelleen nimeä aluejohtokunta, mutta nimitys voidaan myös uusia. Olennaista on alueellisten toimielinten vertautuvuus edelleen kunnallislain pykälään §36.

- Mikkelin kaupungin toiminta perustuu valtuuston hyväksymään strategiaan. Uudistetussa mallissa myös aluejohtokunnilta edellytetään valtuustokauden mittaista strategiaa, jonka aluejohtokunnat valmistelevat yhteistyössä kaupungin operatiivisen sekä luottamusjohdon kanssa osaksi kaupungin strategiaa. Tämän työn tuloksena kullekin alueelle muodostuu aluestrategia, jonka pohjalta aluejohtokunnat laativat vuosittain toimintasuunnitelmat. Aluejohtokunnille osoitettujen toimintamäärärahojen määrä perustuu näihin toimintasuunnitelmiin. Toimintasuunnitelmissa tarkennetaan vastuualueet kaupungin tulosalueiden ja aluejohtokuntien välillä. Näin kullekin aluejohtokunnalle syntyy selkeä raami, jossa sen on pysyttävä mutta toisaalta jonka puitteissa se voi ilman erillistä ohjausta toimia. Näin säästyy resursseja muilta kaupunkiorganisaation osilta.

- Kehittämistyössä aluejohtokunnat voivat tehdä kumppanuussopimuksia alueen yhdistysten kanssa. Näin hyödynnetään mahdollisuus myös esim. Leader-rahoitettujen hankkeiden toteuttamiseen. Tätä varten valmiita yhdistyksiä on olemassa (vrt. Käenjalke ry, Haukivuorelaiset ry, Ristiinan Urheilijat ry). Mahdollisten uusien yhdistysten perustaminen harkitaan aluekohtaisesti. Monilla alueilla aktiiviset toimijat ovat täystyöllistettyjä nykyisten yhdistysten kanssa, toisilla kapasiteettia ja tarvetta voi olla enemmän.

- Alueraati-tyyppinen toiminta sekä muita kunnallislain §22 pykälän mukaisia osallisuustehtäviä hoidetaan sähköisesti esimerkiksi keskustelufoorumi-tyyppisellä alustalla, jonka käyttöönotto voidaan

toteuttaa edullisesti vapaan lähdekoodin ohjelmistoja hyödyntäen. (esim. Flarum). Sähköisesti toteuttaminen mahdollistaa vapaa-ajan asukkaiden tasavertaisen ja jatkuvan osallisuushallinnon ja alueiden vapaan rajuusmahdollisuuden kustannuksiin vaikuttamatta. Näin myös keskustan eri kaupunginosat saisivat tarvittaessa omat osallisuuskanavansa. Tarpeen mukaan alueen ihmisiä voidaan kutsua kokoon myös fyysisesti keskustelemaan kumppanuuspöytä-tyyppisesti. Tähän soveltuvia aiheita ovat esimerkiksi kaavoitusasiat sekä muita julkisia toimijoita koskettavat, esim. sote-palveluihin liittyvät asiat.

- Aluejohtokuntien jäsenten valinta toteutetaan henkilövaalina tai muulla soveltuvalla tavalla, jolla varmistetaan alueen asukkaiden oma vaikutusvalta aluejohtokunnan kokoonpanoon.

- Aluejohtokunnan jäsenmäärä voi skaalautua alueen asukasluvun mukaan (esim. 5-7).

- Muut tarvittavat säästöt kootaan esimerkiksi kokouspalkkioiden supistamisesta, kokousten määrän rajoittamisesta, sähköisten kokouskäytäntöjen laajemmasta käytöstä (matkakulut, hallintokulut) sekä toimintasuunnitelmien laajuuden tarkistamisella vuosittain kaupungin yleisen tilanteen mukaiseksi.

- Aluejohtokunnat siirretään takaisin kaupunginhallituksen alaisuuteen. Tämänhetkinen sijoitus hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisuudessa ei ole tuonut toimintaan hyötyjä. Osallisuutta ei tällä keinolla ole lisätty tai vähennetty. Kunnallislain 22§ mukaisia elementtejä voidaan tuoda aluejohtokuntajärjestelmän rinnalle. Aluejohtokunnat ovat ainoita konkreettisia toimielimiä alueillaan, joten niiden toimialue on luonnostaan laaja. Käytäntö on osoittanut, että hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta toimii nykymallissa väliportaana aluejohtokunnan esityksille, jotka yleisimmin on osoitettu kaupunginhallitukselle, jollekin toiselle lautakunnalle tai kaupungin ulkopuoliselle organisaatiolle (Essote, Ely-keskus, yms). Näin ollen hyvos-lautakunnan osuus on tässä asiassa tarpeeton ja turhaan resursseja kuluttava. Kun aluejohtokuntien toimintasuunnitelmat on yhteistyössä alun perin sovittuja, eivät ne työllistä kaupunginhallitusta yhtään nykyistä enempää vaan todennäköisesti vähemmän.

- Kaupungin hankintasäännössä on selkeästi kuvattava aluejohtokuntien pienhankinnat ja niihin liittyvät suoraan hankintaperusteet. Tähän asti ohjeet aluejohtokunnille ovat vaihdelleet ja näin ollen aiheuttaneet epäselvyyksiä ja ylimääräistä työtä.

- Aluejohtokunnat tarvitsevat jatkossakin aluekoordinaattorin tointa vastaavan henkilön, jonka toimivaltaan tulisi lisätä hankintapäätökset hankintasäännössä kuvattavaan rajaan asti. Tämä vähentää osaltaan aluejohtokuntien kokoontumisen tarvetta, kun kaikki pienhankinnat eivät enää vaadi kokouksen päätöstä. Tarvittaessa aluekoordinaattorin työnkuvaan voidaan yhdistää myös muita tehtäviä, luontevaa olisi

esimerkiksi rooli viestinnässä. Tällöin viestinnän tietoon tulisi luonnostaan Mikkelin mainekuvaan positiivisesti vaikuttavia asioita koko Mikkelin alueelta.

- Tarvittavat muutokset yllä kuvatun mallin toteuttamiseksi kirjataan kaupungin hallintosääntöön.

Yhteenveto

Edellä esitetty malli sisältää yhteneviä elementtejä myös aluejohtokuntien suunnittelukokouksissa esiteltyjen mallien kanssa. Alueraadit toteutetaan sähköisesti, Leader-tyyppisten hankkeiden hyödyntäminen tehdään mahdollisuuksien mukaan alueen nykyisiä yhdistyksiä hyödyntäen ja yhteisen yhdistyksen tarve arvioidaan erikseen. Kumppanuuspöytiä kutsutaan kokoon tarpeen mukaan.

Kaupunginhallituksen §423 päätöksen keskeinen sisältö oli, että valmistelu tulee tehdä yhdessä aluejohtokuntien kanssa. Tämän esityksen sisältö nojautuu niihin elementteihin, jotka valmistelun aikana on kaikkien aluejohtokuntien toimesta todettu tärkeimmiksi. Keskiössä on alueiden ihmisten paikallisidentiteettiä tukeva, kunnallislain §36 mukainen toimielin. Sen toiminnot kytketään kullakin alueella entistä tiiviimmin selkeään, valtuustossa hyväksyttyyn aluestrategiaan. Tarvittavat säästöt saavutetaan mallissa kuvatuin keinoin ja tarvittaessa edelleen neuvotellen.